

Αντωνίους,» τὸ ἐπήγειρε ένα πρώτο στὸν ἐκδότη του.

Μά συνέβη κάτι πολὺ περίεργο: «Ο συγγραφεὺς ἄρχισε νὰ λυπᾶται ποὺ θὰ τὸ ἀποχωρίζεται. Αὐτὸ ἄ; μὴ σᾶς φανῆ περιεργο. Ἀπασχολημένος καθὼς ήταν μὲ τὸ ἔργο τον είχοι διόλκησα χρόνια, τὸ εἰχε ἀμάρτησε σάν ένα ζωντανό πλάσμα, μαζὶν μὲ τὸ ὄποιο περάσαμε ένα μεγάλο μέρος τοῦ ζωής μας.

Καθὼς κουβέντιαζε μὲ τὸν ἐκδότη του, κρατοῦσε τὸ χειρόγραφό του μέσος στὰ χέρια του, δύος μάτηρες κρατάει το παιδί της: «Ἐπρότεινε κάθε τόσο τὸ χέρι του, γιὰ νὰ τὸ παραδώσω στὸν ἐκδότη, μὰ ἀμέσως τὸ τραβήσω πάσι καὶ παρατείνοντας ἐκτίνης τὴν ὄμηλια, ἀνέβλεψε τὸν ἀποχωρίζοντα δημιουργο.

Καὶ οἶμος αὐτὸ τὸ χειρόγραφο, σταν ἔγινε βίβλιο, ἐπρόσθετο καινούργια δόξα σε δύο δονομά τουν και θεωρήθηκε ὡς μιὰ ἀκόμα μεγάλη ἑπτυχία του.

Μά ἔστιν τὴ στιγμὴ ὁ συγγραφεὺς οὗτε τὴ δόξα, οὔτε τίποτο ἄλλο συλλογίζοταν. «Ένα μονάχα πρᾶγμα τὸν τρόμαξε: Ο χρωμάτος του ἀπὸ τὸ πνευματικό παιδί του.

«Ἐξ ἀλλού ὁ Φλωμπέρ πολὺ λίγος ἐνδιαφερόταν γιὰ τὴ δόξα. Γό μόνο ποὺ τὸν ἐνδιέφερε ήταν τὰ εἰναὶ ἐντάξει μὲ τὸν ἔαντο του. «Οταν δῶσας κάποτε ἔνα θεατρικὸ ἔργο ποὺ ἀπένυσε, ἔνω κάτω ἀπὸ τὴν αἴθουσα τὸ θέατρον, αὐτὸς κρυμμένος πίσω ἀπὸ τὰ πιστοσήνα ἀναποτίαν μὲ ἀπογία:

— Γιατὶ λοιπὸν τὸ σφυρίζουν; Καὶ δίνως εἶνα ἔργο πολὺ καλό. Τὸ ἔλεγε αὐτὸ γιατὶ εἰχε τὴ συνείδησοι του ἐν ταῖς καὶ γιατὶ εἰχε τὴν πεποίθησι πώς εἰχε γράψει ἔνα ἔργο καλό.

Καὶ πράγματι αὖτις διαβάστε κανεὶς τὸν «ὑπογήφιο»—αὐτὸς ήταν δὲν τοῦ θέργου—θὰ δὴ πώς εἶνε μιὰ κωμωδία γεμάτη σκεπτικισμοῦ καὶ εἰρωνεία.

Τόσο λίγος ἐνδιαφερόταν ὁ Φλωμπέρ γιὰ τὴ δόξα, ώστε ποτὲ του δὲν σκέφθεται νὰ ἕπεινη πραγματική καὶ νὰ εἰκαστη μέλος τῆς γαλλικῆς ἀκαδημίας μανοδότη οἱ φίλοι του τὸν παρακινοῦσαν συχνά νὰ τὸ κάνῃ αὐτὸν.

Ο Βίκτωρ Ούγκω μάλιστα δὲν ξέκανε ἄλλο πιρά νὰ τοῦ τὸ λέη καὶ νὰ τοῦ τὸ ξυναλέη.

Σχετικὸ μ' αὐτὸ εἶνε καὶ τὸ παρακάτω ἀνέδοτο.

Ο Βίκτωρ Ούγκω ἔδινε ταχτικὰ στὸ σπίτι του γεύματα στὰ ὄποια προσκαλοῦσαν τοὺς διασημοτέρους ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς τῆς Ἑποκρίσεων.

Τακτικοὶ συνδαιτιμονές του στὰ γεύματα αὐτὰ ήσαν ἐκτὸς τὸν Φλωμπέρ, ὁ ποιητὴς Θεόφιλος Γκωτιέ, ὁ Αλεξανδρὸς Δούμας νίζοι μεγάλοι μυθιστοριγμάροι, Ἀλεξιός Εδμόνδοςκαὶ Τούλιος Γκροκού, ὁ Αλφόνσος Ντοντέ κλπ.

Στὰ γεύματα αὐτὰ, δὲν οὔποιος παρὰ τὸν Φλωμπέρ δῆλος εἶχε μὲ μεγάλη δυσκολία στὴ Γαλλικὴ Ακαδημία, διασέδαξε μαντεύοντας ποιοὶ ἀπὸ τους καλέσμενους του φιλοδεξιῶναν γίνονται «Ἀκαδημαϊκοί». Γιὰ νὰ τὸ μυντεύσῃ ἔλεγε ξεσαφνα μερικά χοντρά ἀστειά εἰς βάρος τῶν συναδέλφων του ἀκαδημαϊκῶν καὶ παραμονεύεις νὰ δὲ τὶ ἐντύπων θὰ ἔκαναν στοὺς προσκαλεμένους τοι. «Οοοι δὲ γελούσαν μὲ αὐτά, τοὺς ὑποτεύσταν ἀμέντος δὲ τὸ φιλοδεξιῶσαν τὸν τίτλο του ἀκαδημαϊκοῦ.

Ἐνώ βραδίν καθὼς δὲν οὔποιος πείραμαν τὸ συνηθισμένο του πείραμα αὐτελῆ, φήθη ἀξιοφέν πώς δὲν εἶχε γελάσει.

— Πώς; Φλωμπέρ, δὲν γελᾶς; τοῦ φώναζε.

Καὶ γυρίζοντας κατόπιν πρὸς τοὺς ἄλλους προσκαλεμένους τοὺς ἐπόδιθεσ:

— Κύριοι, σᾶς ἀναγέλλω δὲτι δὲ φίλος θυμας Γουσταύος Φλωμπέρ, πρό-

κεῖται νὰ ὑποβάλῃ συνομιλίατα ὑποψηφιότητα ἀκαδημαϊκοῦ.

— Ποτὲ μούγκωψε ὁ Φλωμπέρ!

— «Ω! ἔκανε ὁ Ούγκω. Μπορεῖ νὰ λέσις «ποτέ!» μὰ τὸ γεγονός εἶνε δὲτι δὲν γελάσεις.

Καὶ ἀνακωντας ἀμέσως τὸ σοβαρό του υἱοῦς ἐπρόσθετο:

— Θὰ ἡταν κρήμα νὰ μὴ θελήσετε νὰ γίνετε ἀκαδημαϊκός, ὅπως

ἔπιστης θὰ ήταν κρήμα γιὰ τὴν Ακαδημία νὰ μὴ συμπεριλάβει μεταξὺ τῶν μελῶν της, ἔνα συγγραφέα σάν έσας, ἔνα μαίτρο τῆς γαλλικῆς γλώσσας.

Πραγματικά, δὲ φλωμπέρ ήταν... αὶ το ἡ τῆς γλώσσης του. Μά

μὲ πόσους κόπους τὸ πέτυχε αὐτὸ!

Πρέπει νὰ διαβάσῃ κανεὶς στὴν «Ἄλληλογραφία» του λεπτομέρειες γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὄποιο ἐργάζεται. Για νὰ γράψη μιὰ σειλίδα τῆς «Κυρίας Μπορέου» ζητείανταν τόσον καυμό που θάφταν σὲ ἄλλους μυθιστοριγμάφους γιὰ νὰ γράψουν ἐκατό σειλίδες. Επέταν μέρις υπερβολῆς τὴν φροντίδα του γιὰ τὸ υἱός, μηδενίαν ζαχαρητηστηκε ὡς υπερβολῆς ἡ τελεύτης, καὶ μία απότις μεγαλύτερες τύχεις του ήταν ότι σε μιὰ φράση κάποιου ἔργου του είχε τοποθετηθεὶς δύο γενικές τὴν μάτια τοπάνω τῆς ἀλληλης, γράφοντας: «Ενας στέφανος λουσουδιῶν πορτοκαλιάς».

«Ολες σχεδὸν τὶς φρέσεις τῆς ημέρας του δὲ φλωμπέρ τῆς περιούσει στὸ γραφεῖο του. Τὸ γραφεῖο αὐτὸ ἔβλεπε στὸ Σηκουάνα μὲ τὰ μικρὰ πλοιάρια ποὺ κυκλοφοροῦσαν στὸ ποτάμι. Μεγάλες βιβλιοθήκης σκέπτανται ὄλους τους τοίχους του. Στὸ τζάκι βρισκόταν ἐνέκκειας ἀπὸ μάρμαρο κιτρίνου κληρονομία του πατέρα του, με μιὰ μηρούνεινη προτομή του Ιπποκράτεος. Φωτισμένη τῶν μελέτην τῆς οἰκογενείας τους κρεμόντουσαν ἔδυ κι' ἔκει καὶ παντοῦ ήσαν τοποθετημένα διάφορα κομφοτεχνήματα τῆς Ανατολῆς, μὲ τὰ δότια δὲ φλωμπέρ εἰχε ξειριστικὴ μανία.

Στὸ γραφεῖο αὐτὸ—τὸ ὄποια σήμερα ποὺ τὸ σπίτι του Φλωμπέρ εἶχε μεταβληθεὶ σε Μουσείο διατηρεῖται δύος ήταν καὶ τότε—είδαν κάποιον βράδιο οἱ ἀδελφοὶ Γκουσκούνη μὲ περιέργη μασκάρα. Είδαν τὸν Φλωμπέρ νὰ βγάζει διάφορα πράγματα πού εἶχε φέρει ἀπὸ τὴν «Ανατολή καὶ νὰ μεταμφιέσται τὸ ένα φρεσό καὶ τρομεῖ τοδούκο ποὺ τοὺς ἀπειλοῦσε μὲ τὴ σπάθα του!

Τέτοιες στιγμές εδήνματα δὲν ήσαν στάνεις στὸ Φλωμπέρ. Κάποτε, δὲλτος, μετεμφιέστηκε σε Κινέζο καὶ μιὰ φράση παρουσιάστηκε φορώντας τὰ ωδά τῆς ὑπηρετίας του.

«Όλη του τὴ ζωὴ ὁ Φλωμπέρ τὴν πέρασε μὲ μεγάλη οἰκονομική ανεσι. Ἀλλὰ δυστυχῶς, κατὰ τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, καποῖος τραπεζίτης στὸν ὄποιο εἶχε καταβεῖσται τὴν πρεισσού του γρεοκόπτης καὶ έστι ο συγγραφεὺς καταστράφηκε οἰκονομικῶς.

Ίσχυροι φίλοι του τοῦ πρότειναν τότε νὰ τὸν διορίσουν σὲ διάφορες θέσεις, ἀλλ' αὐτὸς ἀγνώστων δέγοντας:

— Δὲν θέλω ἐλέγησον, τὴς δόπιας ἄλλωστε δὲν είμαι δέσιος. Αὐτὸς ποὺ μὲ κατέστηραν ἔσουν τὸ καὶ θίκον νὰ μὲ θρέψουν καὶ διχὶ γελήνησις.

Τέλος δέχτηκε θέσιν διαβολικῶν ποιητών στὴ βιβλιοθήκη της Μαζαρίνου—δύο πλευραῖς δὲν παρουσιάστηκε ποτέ—με μισθό 3.000 φράγκων ἐπήσιως.

Μά, ἀλλοίμονο, ἔπειτ' ἀπὸ λίγα χρόνια πέθανε.

Στὸ κομητήριο τῆς Ρονέν διατηρεῖται μὲ φροντίδα ἔνας τάφος, ἐπάνω στὸν ὄποιο εἶναι γραμμένα τὰ ζῆται:

ΕΔΩ ΑΝΑΠΑΥΕΤΑΙ Ο
ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΦΛΩΜΠΕΡ

Γεννήθηκε στὶς 12 Δεκεμβρίου 1821
καὶ πέθανε στὶς 3 Μαΐου 1880.

Ο Φλωμπέρ συνομιλῶν μὲ τὸν ἐκδότη των Λεμαζ.